

RADIO- OG
FJERNSYNSPROGRAMMER
FOR SØFARENDE

Betænkning
afgivet af det af ministeren for kulturelle anliggender
i juli 1973 nedsatte udvalg

BETÆNKNING NR. 760
KØBENHAVN 1975

ISBN 87-503-1894-2

Statens trykningskontor
Un 00-757-bet.

I N D H O L D S F O R T E G N E L S E

	<u>Side</u>
Kapitel 1 Udvalgets nedsættelse og virksomhed. Almindelige bemærkninger.	5
Kapitel 2 Andre former for formidling af information, underholdning m.v. til de søfarende.	9
Kapitel 3 Organisationen af en programtjeneste for de søfarende i visse andre lande. Spørgs- målet om et nordisk samarbejde.	10
Kapitel 4 Ophavsretlige spørgsmål.	13
Kapitel 5 Praktiske problemer.	15
Kapitel 6, Økonomiske problemer.	17
Kapitel 7. Konklusion. Udvalgets indstilling.	23

BILAG

1. Udvalgets indstilling om en forbedring af ny- hedsformidlingen til de søfarende, afgivet den 23. juni 1975.	26
2. TV-kassettebånd til brug i danske skibe. Pro- duktionsteknisk redegørelse, afgivet af Danmarks Radio den 15. september 1975.	40
2 a. Søfarts-TV, Nyheds- og Aktualitetsmagasin. Notat af 27. november 1975 fra Danmarks Radios tekniske direktør.	54
2 b. Danmarks Radios skrivelse af 31. oktober 1975 (udtalelse fra radiorådets forretningsudvalg).	56
3. Forslag til overenskomst mellem det svenske Handelsflottans Velfærdsråd og organisationen KLYS m.fl.	57

Kapitel 1. Udvalgets nedsættelse og virksomhed.

Almindelige bemærkninger.

Efter § 7, **stk.** 2, i lov nr. 421 af 15. juni 1973 om radio- og fjernsynsvirksomhed kan Danmarks Radio udøve programvirksomhed bl.a. ved fremstilling af programmer til distribution på anden måde end gennem almindelige udsendelser. Der kan stilles midler til rådighed af statskassen til dækning af udgifterne ved en sådan virksomhed, jfr. lovens § 15.

I lovforslagets bemærkninger til § 7, stk. 2, anføres, at man med forslaget specielt har tænkt på en programmæssig betjening af søfarende og andre danske, der har deres gerning uden for landets grænser, men som har bevaret tilknytningen til hjemlandet.

Folketingets kulturudvalg udtalte i sin betænkning af 1. juni 1973 (Folketingstidende 1972-73, tillæg B., sp. 2577) over det nævnte lovforslag bl.a.:

"Udvalget anerkender det rimelige i, at der søges gennemført en effektiv betjening af de søfarende med billedprogrammer og henviser i denne forbindelse til, at lovforslagets § 7, stk. 2, åbner mulighed for, at Danmarks Radio kan udøve programvirksomhed ved fremstilling af programmer til distribution på anden måde end gennem udsendelser. Udvalget finder, at der med den nævnte bestemmelse er tilvejebragt det nødvendige lovmæssige grundlag for etablering af den ønskede programservice, og henstiller, at de resterende problemer af praktisk og økonomisk art søges løst snarest muligt. Man har bemærket, at disse problemer i nær fremtid vil blive behandlet af et udvalg under ministeriet for kulturelle anliggender. Det er ikke hensigten med denne del af programvirksomhed at give Danmarks Radio monopol på produktionen af sådanne programmer".

Det har længe været almindeligt anerkendt, at der hos de i bemærkningerne til lovforslaget nævnte persongrupper, antagelig i særlig grad hos de søfarende, er et betydeligt behov for modtagelse af programstof fra Danmarks Radio, og at staten bør søge at løse problemerne i forbindelse hermed. Således har Radiokommissionen i sin betænkning (nr. 592/1970, s. 37) bl.a. foreslået en statsfinansieret udbygning af Danmarks Radios kortbølgevirksomhed med henblik på en imødekommelse af dette behov.

Som det fremgår af den i det følgende omtalte delbetænkning vedrørende nyhedsformidlingen, vil det selv med den foreslåede forbedring af forholdene for kortbølgeudsendelserne kun i begrænset omfang være muligt at imødekomme behovet for programstof af anden art end nyhedsudsendelser. Interessen har derfor i stigende grad samlet sig om muligheden for distribution af programmer på anden måde end gennem trådløse udsendelser. På denne baggrund er billedprogrammer af særlig interesse, f.eks. i form af kassetteoptagelser (videogrammer), som vil kunne distribueres til skibe.

Tilvejebringelse og distribution af programmer til brug for de søfarende rejser imidlertid en række særlige problemer, hovedsagelig af praktisk og økonomisk karakter, som ikke har kunnet løses med loven om radio- og fjernsynsvirksomhed. På denne baggrund nedsatte ministeren for kulturelle anliggender den 2. juli 1973 "udvalget vedrørende radio- og fjernsynsprogrammer for søfarende", der fik følgende sammensætning:

Kontorchef Hans Ellegaard, Danmarks Radio.

Fuldmægtig Hans Jacob Kjær, ministeriet for kulturelle anliggender (udvalgets formand).

Kontorchef S. Lysgaard, handelsministeriet.

Civilingeniør Ib Lønberg, generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet.

Kontorchef E. Vestergaard, direktoratet for søfarende.

Som sekretær for udvalget beskikkedes

fuldmægtig B. Linstow, ministeriet for kulturelle anliggender.

Udvalgets kommissorium blev "at undersøge de praktiske og økonomiske problemer i forbindelse med tilvejebringelse og distribution af radio- og fjernsynsprogrammer til brug for søfarende".

Udvalget har afholdt lo ordinære møder samt et antal ekstraordinære møder, hvorunder visse særlige problemer er blevet drøftet. I 2 af udvalgets møder deltog repræsentanter for henholdsvis de søfarendes og redernes organisationer (Fælles-

sekretariatet for de søfarendes organisationer, Danmarks Rederiforening og Rederiforeningen af 1895). Udvalget har endvidere haft lejlighed til at overvære tekniske demonstrationer dels i Danmarks Radio, dels hos rederiet A.P. Møller.

Udvalget har fra NAVISION A/S, Strandvejen 73o, 2930 Klampenborg, modtaget en henvendelse angående fremstilling af videokassetter.

Udvalgets kommissorium omfatter enhver form for programvirksomhed for de søfarende, også programvirksomhed ved hjælp af trådløse udsendelser. Da man har betragtet spørgsmålet om Danmarks Radios kortbølgeudsendelser som særligt presserende, har udvalget den 23. juni 1975 afgivet en indstilling om en forbedring af nyhedsformidlingen til de søfarende, som er medtaget som bilag 1 til nærværende betænkning. Udvalget betragter herefter denne del af kommissoriet som færdigbehandlet, hvorfor de følgende afsnit hovedsagelig vedrører spørgsmålet om etableringen af en videogramtjeneste for de søfarende.

Efter afgivelsen af den omtalte indstilling er spørgsmålet om et dansk-norsk samarbejde om opførelsen af en ny kortbølgestation iøvrigt blevet optaget til fornyet drøftelse mellem de to landes ressortministre.

I tilslutning til det omtalte møde med erhvervets parter har Fællessekretariatet for de søfarendes organisationer i et brev af 29. marts 1974 bl.a. udtalt følgende:

"Med ganske få undtagelser sejler alle danske handelsskibe mellem udenlandske havne. Dette indebærer, at søfarende i danske skibe ikke har mulighed for at stille ind på en dansk TV-station, uanset mange danske skibe medfører TV-apparat med tilhørende fællesantennesystem.

Ca. 15.000 danske søfarende i ca. 1.300 skibe er således unddraget danske TV-programmer, selv om det 1 dag er teknisk muligt at forsyne danske søfarende med Danmarks Radios TV-programmer via TV-båndkassetter.

Fællessekretariatet for de søfarendes organisationer ønsker, at der snarest tilvejebringes økonomisk og organisatorisk grundlag for etablering af dansk TV-programdækning af søfarende ved at Danmarks Radio sammensætter f.eks. 2 ugentlige programmer à 2 timers varighed, hvorved de søfarende får en praktisk mulighed for at se og høre om begivenheder i Danmark i ugens løb.

I øvrigt ønsker de søfarendes organisationer ikke at øve nogen direkte indflydelse på TV-programmernes indhold og sammensætning.

De ugentlige programmer "bør på Danmarks Radios foranstaltning kopieres og mangfoldiggøres på TV-båndkassetter.

De ugentlige programmer (TV-båndkassetterne) bør udsendes af Danmarks Radio direkte til skibene, eventuelt med bistand fra den distributionsorganisation, som Handelsflådens Velfærdsråd respektive rederierne råder over".

I samme forbindelse bemærkede Danmarks Rederiforening i et brev af 4. marts 1974 - "i tilslutning til organisationernes ønske om, at Danmarks Radio stiller sine TV-programmer til rådighed for de søfarende" - "at for at få en ordening herom til at fungere fornuftigt, vil det efter vor opfattelse være nødvendigt, at der nedsættes et udvalg med repræsentanter for de søfarende og rederne og selv sagt også med repræsentanter for Danmarks Radio".

Da søfartens organisationer har givet udtryk for, at en videogramtjeneste bør tilrettelægges således, at den i størst mulig udstrækning sidestiller de søfarende med landets øvrige borgere - og da udvalget kan tilslutte sig dette synspunkt - mener udvalget, at det bør overlades Danmarks Radios ordinære programorganer at udvalge og redigere det programstof, der skal distribueres.

Udvalget har i øvrigt ikke set det som sin opgave at gå i detaljer med hensyn til spørgsmålet om indholdet af en fremtidig programvirksomhed for de søfarende. Man har forudsat, at de søfarende forsynes med et repræsentativt udsnit af Danmarks Radios programvirksomhed, for hvilken der i loven om radio- og fjernsynsvirksomhed (§ 7, stk. 1) er fastsat følgende "formålsparagraf" :

"Danmarks Radio har til opgave at udsende radiofoni- og fjernsynsprogrammer, der omfatter nyhedsformidling, oplysning, underholdning og kunst, og som er bestemt til modtagelse af almenheden her i landet. Ved programlægningen skal der lægges afgørende vægt på hensynet til informations- og ytringsfriheden, og der skal i programudbuddet tilstræbes den størst mulige alsidighed".

Udvalget er gået ud fra, at de søfarendes behov for dagsaktuel nyhedsformidling mest hensigtsmæssigt kan dækkes ved hjælp af kortbølgeudsendelser, jfr. udvalgets indstilling om dette spørgsmål (bilag 1). Hvad angår "aktualitetsprogrammer" (orienterende baggrundsstof til nyhederne og lign.) samt andre programkategorier, f.eks. underholdningsprogrammer, forudsætter udvalget gennemførelsen af en distribution af videokassetter (videogrammer).

Kapitel 2. Andre former for formidling af information, underholdning m.v. til de søfarende.

Pr. 1. januar 1963 etableredes på kontraktbasis et samarbejde mellem den norske og den danske handelsflådes velfærdsorganisationer om distribution af spillefilm til de 2 landes skibe. Denne ordning betød en væsentlig udbygning af den af det danske velfærdsråd i 1949-50 oprettede filmservice.

Statens Velfærds kontor for Handelsflåten, Oslo, har hovedadministrationen af den dansk-norske filmtjeneste, hvortil for tiden er knyttet omkring 1.000 norske og danske skibe. Filmtjenesten disponerer over ca. 12.000 filmkopier, der er i cirkulation mellem skibene og ca. 100 byttecentraler jorden over.

1. december 1975 var 222 danske skibe tilmeldt filmtjenesten som aktive. I filmleje betales af skibene 115 kr. pr. film. I perioden 1. oktober 1974 - 30. september 1975 indbetalt til Handelsflådens Velfærdsråd for leje af 11.715 film 1.347.225 kr.

Handelsflådens Velfærdsråd afregner overfor Statens Velfærds kontor for Handelsflåten 100 n.kr. pr. film lejet af dansk skib samt for den norske administration af ordningen et årligt administrationsbeløb på 10.000 n.kr. plus 400 n.kr. for hvert dansk skib tilmeldt filmtjenesten pr. 1. december i et kalenderår.

Filmene byttes indbyrdes mellem danske og norske skibe eller gennem de nævnte byttecentraler (velfærdskontorer, sømandskirker og konsulater). Skibe, der går i fast fart med forholdsvis kort tid i søen, har normalt mellem 4 og 6 kopier

om bord. Tankskibe og andre skibe med lange rejser har fra 8-12 filmkopier om bord. Kopierne udlejes i gennemsnit 8 gange årligt.

Af praktiske og økonomiske grunde har de mindre skibe inden for coasterflåden ikke haft mulighed for at udnytte film-tjenesten.

Den af Handelsflådens Velfærdsråd i 1949 etablerede avistjeneste omfatter dels udsendelse af ugeaviser pr. luftpost direkte til danske skibe i udenrigsfart, dels udsendelse pr. luftfragt eller luftpost af aviser m.m. til de søfarende via velfærdsstationer i land. Avistjenesten koster i abonnements- og forsendelsesudgifter årligt velfærdsrådet godt T mill. kr.

Udvalget mener, at en videogramtjeneste vil være af betydelig værdi som supplement til film- og avistjenesterne.

Kapitel 3» Organisationen af en programtjeneste for søfarende i visse andre lande. Spørgsmålet om et nordisk samarbejde .

Sverige.

I juni 1974 godkendte kommunikationsdepartementet, at Handelsflottans velfærdsråd af velfærdsfonden i budgetåret 1974-75 disponerede over et beløb på højst 1,7 mill. sv.kr. til fremstilling og udsendelse af videokassetter til den svenske handelsflåde. Virksomheden skulle omfatte nyheds- og aktualitetsprogrammer på ca. 2 timer månedlig samt informations-, debat- og underholdningsprogrammer på ca. 20 timer månedlig, i alt for ca. 200 skibe. For budgetåret 1975-76 udgør den statslige bevilling 2,1 mill. kr.

Baggrunden for denne ordning var en aftale mellem Sveriges Radio og en række organisationer, hvorefter samtlige TV-programmer produceret af Sveriges Radio, til hvilke alene selskabets fast ansatte medarbejdere havde ophavsret, på visse vilkår kunne stilles til rådighed til kopiering på videokassetter til brug på biblioteker, undervisningsinstitutioner, museer, forskningsinstitutter samt om bord på svenske fartøjer.

For denne ydelse aftaltes et samlet vederlag på 1,2 mill. sv.kr. til fordeling til ophavsretsindehaverne. Da ydelsen omfatter brugen af de pågældende værker inden for så væsentlige områder som bl.a. undervisnings- og bibliotekssektoren, må det antages, at anvendelsen af programmerne som et led i en programtjeneste for de søfarende har haft forholdsvis ringe betydning i denne sammenhæng.

Et væsentligt punkt i aftalen var, at udvalg og udformning af programudbuddet til de søfarende skulle ske i samråd mellem Sveriges Radio og Handelsflottans välfärdsråd, samt at välfärdsrådet skulle have en afgørende indflydelse på distributionen af programmerne.

Den svenske ordning går i øvrigt ud på, at Sveriges Radio skal levere masterbånd, der af firmaet Europafilm AB kopieres på kassetter. Forsendelsen af kassetterne varetages af rederierne; en ugentlig nyheds- og orienteringskassette udsendes som luftpost til skibene, medens mere "tidløse" programmer udsendes i æsker med hver lo kassetter til foreløbig 12 byttecentraler forskellige steder på jorden.

Den svenske videogramtjeneste, der officielt påbegyndtes i juli 1974, har i begyndelsen været af ret begrænset omfang, da Sveriges Radios aftale med de omtalte organisationer som nævnt ikke omfatter brug af programmer, til hvilke andre end Sveriges Radios faste medarbejdere har ophavsrettigheder. Dette problem er senere blevet løst gennem en overenskomst mellem Handelsflottans välfärdsråd og de svenske ophavsmænds samarbejdsorganisation KLYS (Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnärond), hvorefter ophavsmændene har overdraget deres rettigheder mod et vederlag på 500 sv.kr. årlig pr. skib. Det senere vedtagne forslag til overenskomsten er medtaget som bilag 3 til nærværende betænkning. Overenskomsten er blevet forlænget foreløbig for året 1976, idet KLYS ikke har ønsket at benytte den i punkt 7 indeholdte opsigelsesret.

Udover vederlaget efter sidstnævnte aftale afholder den svenske stat gennem Handelsflottans välfärdsråd udgifterne til indkøb af kassetter, kopiering samt registrering af udsendte videokassetter.

Rederne afholder udgifterne til det nødvendige tekniske udstyr om bord, ligesom de dækker omkostningerne ved forsendelse af kassetterne både til og fra skibene. Velfærdsrådet har ingen indflydelse på valg af apparatur. Med hensyn til afspilningsapparatur har de svenske redere bestemt sig for det såkaldte VCR-system.

I efteråret 1975 var den svenske videogramtjeneste udbygget til at omfatte udsendelse af 228 timers TV-programmer årlig til 225 skibe.

Norge.

En arbejdsgruppe med repræsentanter for Handelsdepartementet, Kirke- og undervisningsdepartementet, Norsk Rikskringkasting og Statens Velferdskontor for handelsflåten har beskæftiget sig med problemerne i forbindelse med brug af NRK's fjernsynsprogrammer på norske skibe. Arbejdsgruppen er af enkelte ophavsmandsorganisationer blevet stillet over for vederlagskrav af en sådan størrelse, at man i februar 1974 har stillet forslag om løsning af de rettighedsmæssige problemer gennem en ændring af åndsverkløven. På dette tidspunkt havde man kun erhvervet rettighederne til visse af NRK's nyheds- og sportsprogrammer, i øvrigt uden at der blev betinget et vederlag til rettighedshaverne.

Efter det for udvalget oplyste har man i Norge - som følge af de omtalte vanskeligheder - endnu ikke iværksat nogen regelmæssig videogramtjeneste for de søfarende, bortset fra en ugentlig 1-times aktualitetskassette sammensat af sekvenser fra det norske fjernsyns dagsrevy, sportsrevy og andre idrætsreportager.

I forbindelse med en orientering om forholdene uden for Norden har udvalget modtaget oplysninger fra Japan og Vest-tyskland. I begge disse lande har større rederier i de senere år iværksat en videogramtjeneste for de søfarende; den vest-tyske ordning har dog hidtil kun været af begrænset omfang, vistnok hovedsagelig som følge af rettighedsmæssige problemer. Ifølge det oplyste yder staten i de nævnte lande ikke økonomisk tilskud til videogramtjenesten.

De for udvalget foreliggende oplysninger tyder på, at der i dag - bortset fra den svenske ordning - kun i begrænset omfang er iværksat systematisk tilrettelagt videogramtjenester, baseret på offentlige bevillinger.

Nordisk samarbejde.

Udvalget er bekendt med, at en række medlemmer af Nordisk Råd i december 1974 har stillet forslag om en undersøgelse af forudsætningerne og formerne for en fælles nordisk produktion og distribution af TV-programmer for søfolk (medlemsforslag nr. A/454/k). Udvalget kan tilslutte sig den af handelsministeriet i maj 1975 afgivne udtalelse om det nævnte medlemsforslag, hvori ministeriet bl.a., har givet udtryk for den opfattelse, at iværksættelse af en fælles nordisk distribution af kassetter formentlig vil rejse mange administrative og praktiske vanskeligheder, der kun vil kunne forsinke gennemførelsen af de bestræbelser, der på nationalt plan er i gang for at løse dette særdeles presserende spørgsmål. Udvalget mener dog, at man - når en videogram-tjeneste for de søfarende er blevet opbygget til et vist niveau i de enkelte nordiske lande - bør være opmærksom på eventuelle muligheder for en koordinering af produktion og distribution af programmerne.

Kapitel 4. Ophavsretlige spørgsmål.

Efter § 2 i lov nr. 158 af 31. maj 1961 om ophavsretten til litterære og kunstneriske værker medfører ophavsretten - med de i loven angivne indskrænkninger - eneret til at råde over værket ved at fremstille eksemplarer af det og ved at gøre det tilgængeligt for almenheden. Som fremstilling af eksemplarer anses også det forhold, at værket overføres på indretninger, som kan gengive det.

Blandt de i bestemmelsen omtalte indskrænkninger i ophavsretten skal i nærværende forbindelse fremhæves lovens § 11, der tillader fremstilling af enkelte eksemplarer af et offentliggjort værk til privat brug.

Foruden de egentlige ophavsrettigheder medfører op-

havsretsloven en beskyttelse af visse andre rettigheder, der har betydning i forbindelse med spørgsmålet om etableringen af en videogramtjeneste for de søfarende - f.eks. rettigheder, der tilkommer udøvende kunstnere, grammofonpladefremstillere og radio- og fjernsynsforetagender.

Udnyttelsen af alle de nævnte rettigheder forudsætter i princippet et samtykke fra den berettigede, der kan kræve et vederlag for overdragelsen af den pågældende ret.

Ophavsretsloven omfatter direkte kun værker af danske ophavsmænd, men gennem Danmarks medlemskab af en række internationale ophavsretlige konventioner, herunder især Bernerkonventionen, er beskyttelsen udvidet til at omfatte værker af ophavsmænd, der er statsborgere i lande, der har tilsluttet sig konventionerne.

Danmarks Radio har indgået en lang række overenskomster med de forskellige grupper af rettighedshavere til programstoffet i radio og TV. Disse overenskomster indeholder normalt kun bestemmelser, der fastsætter vilkårene, herunder vederlaget for Danmarks Radios adgang til at udsende - og genudsende - det beskyttede programstof.

Kun i meget begrænset omfang er der i overenskomsterne optaget bestemmelser om retten til optagelse og endnu sjældnere om adgangen til at sprede de optagne programmer på anden måde end gennem radio- og fjernsynsudsendelser.

Den gældende lovgivning sammenholdt med de indgåede overenskomster åbner således ikke mulighed for iværksættelsen af en systematisk tilrettelagt videogramtjeneste.

Der henvises i øvrigt til den af Østre Landsret den 10. november 1975 afsagte dom i en sag, som af Dansk Journalistforbund var anlagt mod rederiet A.P. Møller i anledning af en af rederiet foranstaltet fremstilling og distribution af videokassetter til et antal skibe.

Udvalget forudsætter således, at der individuelt eller kollektivt træffes aftale med de forskellige rettighedshavere om udnyttelse af de pågældende rettigheder i forbindelse med en videogramtjeneste for de søfarende. Sådanne aftaler vil antagelig i hovedsagen kunne træffes i form af tillæg til de

overenskomster, som Danmarks Radio har indgået med ophavsmandsorganisationerne.

I denne forbindelse har Danmarks Radio - efter at sagen har været forelagt radiorådets forretningsudvalg - i et brev af 21. oktober 1975 udtalt følgende (jfr. bilag 2 b):

"Danmarks Radio ser sig ikke i stand til på det foreliggende grundlag at vurdere udgiften ved løsning af de rettmæssige problemer, men er rede til, når der foreligger endelig beslutning i sagen, at optage forhandling med rettmæssighedshavernes organisationer, enten alene eller i samarbejde med de organer, som fremover vil få det økonomiske ansvar for ordningen".

Kapitel 5. Praktiske problemer.

Danmarks Radio har i det tidligere omtalte brev af 21. oktober 1975 (bilag 2 b) - efter at sagen har været forelagt radiorådets forretningsudvalg - meddelt, at Danmarks Radio er indstillet på at medvirke til etablering og drift af en videogramtjeneste for søfarende. Danmarks Radios tekniske medvirken kan - efter ønske - begrænses til alene at fremstille masterbånd eller udvides til også at omfatte kopifremstillingen.

Med henblik på behandlingen af de i dette og det følgende kapitel omhandlede spørgsmål har Danmarks Radio på udvalgets foranledning udarbejdet en produktionsteknisk redegørelse af 15. september 1975, der er medtaget som bilag 2 til nærværende betænkning. Udvalget henviser til den i redegørelsen indeholdte beskrivelse af, hvorledes en videogramproduktion kan finde sted.

I den nævnte redegørelse er produktions- og distributionsprocessen opdelt i 3 led:

- 1) Fremstilling af masterbånd.
- 2) Fremstilling af kopier.
- 3) Forsendelse.

De praktiske problemer i denne sammenhæng går naturligvis ud på at finde en hensigtsmæssig placering af opgaverne indenfor de nævnte led i processen. Det er også en selvfølge, at der i løsningen af disse problemer indgår økonomiske overvejelser, jfr. kapitel 6.

ad 1) Fremstilling af masterbånd.

Da videogramtjenesten forudsættes baseret på udsnit af Danmarks Radios ordinære programstof, udvalgt af Danmarks Radios programorganer, mener udvalget, at fremstillingen af masterbånd i praksis kun kan finde sted i Danmarks Radio.

ad 2) Fremstilling af kopier.

Som nævnt i kapitel 3 er fremstillingen af kopier af masterbånd fra Sveriges Radio henlagt til en institution uden for Sveriges Radio. En lignende ordning kunne tænkes etableret her i landet, og udvalget er opmærksom på, at en sådan ordning vil kunne indebære visse fordele, især hvis den tilrettelægges således, at kopifremstillingen og distributionen af videogrammerne varetages af samme organ. Et sådant organ kunne tænkes oprettet gennem en udbygning af Handelsflådens Velfærdsråd. En anden mulighed er, at de nævnte opgaver varetages andetsteds i henhold til kontrakt med velfærdsrådet.

Da Handelsflådens Velfærdsråd i dag ikke uden særlige bevillinger til dette formål vil kunne påtage sig kopieringen, og da sagen betragtes som hastende, er udvalget i sin konklusion gået ud fra det af Danmarks Radio fremsatte tilbud om at forestå kopieringen. Udvalget er dog opmærksom på, at kopieringsarbejdet muligvis kunne gives i entreprise til andre, men er ikke bekendt med virksomheder, der vil kunne påtage sig dette arbejde i en videogramtjeneste af det omfang og den karakter, som er foreslået i nærværende betænkning.

ad 3) Forsendelse.

Dette spørgsmål vedrører såvel udsendelsen af kassetterne til skibene som returneringen til produktionsstedet.

Man kan tænke sig en ordning, hvorefter de udsendte kassetter cirkulerer mellem et vist antal skibe, inden de returneres. Udvalget har imidlertid - bl.a. af hensyn til programstoffets aktualitet - forudsat, at kassetterne returneres efter afspilning på det enkelte skib. Man ønsker i denne forbindelse at fremhæve betydningen af, at ordningen tilrettelægges således, at den i videst mulig udstrækning sikrer mod misbrug af de udsendte videogrammer.

Udvalget kan henholde sig til den af Danmarks Radio forudsatte gennemsnitlige "cirkulationstid" på 4 måneder, men vil ikke udelukke, at det viser sig muligt at nedskære perioden til 3 måneder. Ved en sådan reduktion vil der - som anført i bilag 2 - kunne opnås en betydelig "besparelse".

Det er udvalgets opfattelse, at Handelsflådens Velfærdsråd bør varetage distributionen af videogrammerne til skibene. Da udvalget af Danmarks Rederiforening er blevet gjort bekendt med, at en række rederier har mulighed for selv at varetage distributionen gennem allerede eksisterende forsendelsesafdelinger, foreslår man, at distributionsproblemerne søges løst gennem nærmere aftale mellem Handelsflådens Velfærdsråd og de pågældende rederier.

Angående fordelingen af udgifterne mellem staten og rederierne henvises til kapitel 6.

Teknisk apparatur m.v.

Da repræsentanter for Danmarks Rederiforening overfor udvalget har givet udtryk for, at rederierne er indstillet på at afholde udgifterne til indkøb og installation af afspilningsapparatet om bord i skibene, er det udvalgets principielle opfattelse, at valget af apparatur bør overlades til rederierne. I denne forbindelse bør det nævnes, at verdensmarkedet i øjeblikket domineres af 2 indbyrdes uforenelige systemer for videokassetter, VCR-systemet og U-Matic-systemet. Forskellen mellem disse systemer består bl.a. i, at det førstnævnte system er baseret på 1/2"-bånd, medens det sidstnævnte bygger på 3/4"-bånd, jfr. nærmere bilag 2. Udvalget må lægge afgørende vægt på, at hele videogramtjenesten tilrettelægges på grundlag af et ensartet system, og at valget af teknisk system træffes så tidligt som muligt inden ordningen iværksættes.

Kapitel 6. Økonomiske problemer.

Udvalget har ved beregningen af de forventede udgifter til en videogramtjeneste taget udgangspunkt i et antal skibe af samme størrelsesorden som det, der er omfattet af den

nuværende filmtjeneste, hvilket gør det rimeligt at regne med et gennemsnitstal på 200 skibe. Udvalget anser det dog for meget ønskeligt, at de søfarende på de mindre skibe inden for coasterflåden, der hidtil ikke har kunnet udnytte filmordningen, får mulighed for at blive tilknyttet videogramordningen.

Da man går ud fra, at der vil ske en gradvis opbygning af forsyningen med programmer, vil det være naturligt foreløbig at lægge de beregninger til grund, der forudsætter udsendelse af 6 videokassetter af hver 1 times varighed hver 14. dag, hvortil kommer udsendelse af et særligt nyheds- og aktualitetsprogram. Det bemærkes, at Danmarks Radios produktionstekniske redegørelse af 15. september 1975 (bilag 2) indeholder beregninger af udgifterne til en videogramtjeneste, der bygger på udsendelse af 14 videokassetter af hver 1 times varighed hver 14. dag. I den nævnte redegørelse findes tillige beregninger for en videogramtjeneste, der omfatter henholdsvis 100 og 300 skibe.

1. Fremstilling af masterbånd.

Ifølge de af Danmarks Radio foretagne beregninger vil de årlige driftsudgifter ved fremstillingen af masterbånd udgøre 294.000 kr. Hvad angår anlægsudgifterne bør man efter udvalgets opfattelse overveje en lejeordning i stedet for en kontant refusion. En sådan ordning vil andrage ca. 62.000 kr., således at de samlede årlige udgifter til fremstilling af masterbånd kan opgøres til ca. 356.000 kr.

Udvalget lægger afgørende vægt på, at der i videogramtjenesten indgår nyheds- og orienteringsstof. Da programmer af denne art forudsætter en speciel udvælgelse og redaktion, har udvalget anmodet Danmarks Radio om at uddybe de i den produktionstekniske redegørelse indeholdte beregninger, hvorefter udgifterne ved produktionen af kassetter med nyhedsstof er anslået til 2,5-3 mill. kr. Der henvises i denne forbindelse til bilag 2 a.

2. Fremstilling af kopier.

Som anført i kapitel 5 er udvalget gået ud fra, at

kopifremstillingen ved påbegyndelsen af en videogramtjeneste finder sted i Danmarks Radio. Udgifterne hertil er af Danmarks Radio anslået til 1.284.000 kr. i årlige driftsudgifter og 3.500.000 kr. til investering i teknisk udstyr.

Ud over de nævnte udgifter må påregnes en investering på 2.080.000 kr. til anskaffelse af bånd og 780.000 kr. til årlige genanskaffelser.

3. Forsendelse.

Fragtudgifter.

Efter sagens natur er der knyttet en meget betydelig usikkerhed til vurderingen af omkostningerne ved forsendelsen af videogrammerne til og fra skibene. For at belyse størrelsen af de forventede udgifter hertil har udvalget forsøgt at danne sig et overblik over udgifterne på grundlag af 200 skibes faktiske positioner inden for en række forskellige geografiske områder på en tilfældig dag i efteråret 1975.

Efter de gældende takster for forsendelse af luftpostpakker kan følgende opstilling foretages:

Vesttyskland/Belgien, Holland/Frankrig		
England-området 39 skibe/bokse å	kr. 32,-	1.248 kr.
Italien/Spanien-området, 10 skibe/bokse		
å. kr. 42,-		420 kr.
Suez 7 skibe/bokse å	kr. 61,-	427 kr.
Singapore-området 8 skibe/bokse å	kr. 144,-	1.152 kr.
Hong Kong/Bangkok/Philippinerne-området		
10 skibe/bokse å	kr. 145,-	1.450 kr.
Japan 7 skibe/bokse å	kr. 136,-	952 kr.
USA og Panamakanalen 32 skibe/bokse å	kr. 82,-	2.624 kr.
Lagos/Dakar/Freetown/Abidjan-området 17 skibe/		
bokse å	kr. 95,-	1.615 kr.
Sydafrika 2 skibe/bokse å	kr. 152,-	304 kr.
Østafrika-området 3 skibe/bokse å	kr. 150,-	450 kr.

Persergulfen (Kuwait/Bahrain) 14 skibe/bokse å kr. 80,-	1.120 kr.
Australien 4 skibe/bokse å kr. 242,-	968 kr.
Sydamerika (Brasilien/Argentina) 8 skibe/bokse å kr. 184,-	1.472 kr.
Østlige Middelhav (Libanon/Cypern/Tyririet) 22 skibe/bokse å kr. 57,-	1.254 kr.
Skandinavien 17 skibe/bokse a kr. 25,-	<u>425 kr.</u>
Samlede fragttudgifter hver 14. dag	<u>15.881 kr.</u>

De samlede udgifter på årsbasis til udsendelse af kassetter skulle således andrage ca. 415.000 kr.

Andre udgifter.

Til emballage og ekspedition af videogrammerne samt til lokal transport må påregnes en årlig driftsudgift på ca. 140.000 kr. Heraf skønnes lønningsudgifterne at ville andrage ca. 80.000 kr.; øvrige udgifter - herunder udgifter til genanskaffelse af bokse til videogrammerne - er anslået til ca. 60.000 kr.

Der skønnes at være behov for anskaffelse af 6 bokse pr. deltagende skib, hvilket vil kræve en investering på ca. 360.000 kr.

Som nævnt i kapitel 5 foreslår udvalget, at distributionsproblemerne søges løst gennem nærmere aftale mellem Handelsflådens Velfærdsråd og de pågældende rederier. Medens udvalget er gået ud fra, at udgifterne ved forsendelsen af videogrammerne til skibene afholdes af staten, forudsætter man, at rederierne - i lighed med udgifterne til installation af afspilningsapparat m.v. i skibene - påtager sig udgifterne til returnering af videogrammerne, når disse har være forevist for de søfarende.

Sammenfatning.

På baggrund af foranstående kan man for en videogramtjeneste omfattende 200 skibe, der hver modtager 6 video-

kassetter á 1 times varighed hver 14. dag opstille følgende oversigt over de forventede udgifter:

	<u>Årlige driftsudgifter</u>	<u>Investeringer</u>
Masterbånd	356.000 kr.	
Kopiering	1.284.000 kr.	3.500.000 kr.
Båndanskaffelse	780.000 kr.	2.080.000 kr.
Distribution	415.000 kr.	
Andre udgifter	<u>140.000 kr.</u>	<u>360.000 kr.</u>
I alt	2.975.000 kr.	5.940.000 kr.

Nyheds- og
aktualitets-
programmer

2,5-3 mill. kr.

Udvalget ser sig ikke i stand til at udtale sig om, i hvilket tempo en videogramtjeneste vil kunne forventes udbygget, og heller ikke om, hvornår antallet af skibe omfattet af en sådan tjeneste vil være nået over det nævnte antal på 200. På denne baggrund - og under henvisning til den usikkerhed, der er knyttet til de angivne beløb - bør oversigten betragtes som et forsøg på et overblik over størrelsen af de forventede samlede udgifter til en videogramtjeneste, således som denne vil have udviklet sig efter nogen tids forløb.

Udvalget ønsker specielt at pege på en forskel mellem visse af de nævnte udgiftsposter. Medens udgifterne til fremstilling af masterbåndene og til redaktion af nyheds- og aktualitetsmagasinet isoleret set ikke afhænger nævneværdigt af antallet af kopier, er det modsatte tilfældet især med hensyn til udgifterne til anskaffelse af kopieringsapparat og til indkøb af kassettebånd.

Da de sidstnævnte udgifter delvis vil kunne reguleres efter den takt, hvori videogramtjenesten udbygges, mener udvalget, at størrelsen af disse udgiftsposter i den første periode vil blive mindre end anslået i oversigten. Udvalget skal i denne forbindelse pege på beregningerne for 100 skibe i Danmarks Radios produktionstekniske redegørelse (bilag nr. 2).

I denne sammenhæng finder udvalget det også rimeligt på ny at henvise til de besparelser, der vil kunne opnås, så-

fremt erfaringerne viser det muligt dels at begrænse kassettebåndenes cirkulationstid, dels at lade visse af båndforsendelserne indgå i en cirkulationsordning mellem skibene.

På baggrund af den betydelige størrelse af udgiften til et nyheds- og aktualitetsmagasin har udvalget overvejet muligheden af at foreslå iværksættelsen af en videogramtjeneste uden et sådant programindslag. Blandt andet har man drøftet dette spørgsmål i sammenhæng med spørgsmålet om kortbølgevirksomheden og mulighederne for ad denne vej at dække de søfarendes behov for nyhedsformidling og lignende programstof.

Når udvalget imidlertid ikke mener at kunne gå ind for, at iværksættelsen af et nyheds- og aktualitetsmagasin stilles i bero, skyldes det, at selv en væsentlig forbedring af kortbølgeudsendelserne efter udvalgets opfattelse ikke kan erstatte en nyhedstjeneste baseret på kassettebilledbånd. Tværtimod finder man, at værdien af de døgnaktuelle kortbølgeprogrammer vil blive væsentligt forøget, såfremt disse bliver suppleret med et programindslag, der indeholder et baggrundsstof for nyhedsudsendelserne. Endvidere mener udvalget at måtte lægge afgørende vægt på den betydning, som de søfarendes organisationer har tillagt et sådant nyhedsprogram. Det skal i denne forbindelse understreges, at et nyheds- og aktualitetsmagasin forudsætter en speciel redaktion, idet Danmarks Radio ikke har et fast program af denne karakter - som f.eks. Sveriges Radios "Rapport/Aktuellt" - som stort set uændret kan kopieres til brug for en videogramtjeneste.

Udvalget ønsker endelig at fremhæve, at Danmarks Radio for at fastholde muligheden af den bedst tænkelige lyd- og billedgengivelse om bord i skibene har baseret sine udgiftsberegninger på brugen af apparatur af samme kvalitet som det, der anvendes i den øvrige programproduktion.

Det bemærkes, at udvalget er gået ud fra, at man benytter sig af Danmarks Radios tilbud om en lejeordning for så vidt angår apparatur til masterbåndfremstillingen, medens man - da Danmarks Radio på indeværende tidspunkt ikke har set sig i stand til at angive noget beløb for en tilsvarende ord-

ning med hensyn til apparatur til kopifremstillingen - har forudsat en investering på 3,5 mill. kr.

Kapitel 7. Konklusion. Udvalgets indstilling.

Som det fremgår af de foregående kapitler, er det udvalgets opfattelse, at der hos de søfarende er et behov for såvel dagsaktuelt nyhedsstof som for andet programstof af den art, som indgår i Danmarks Radios almindelige programvirksomhed.

Udvalget mener, at behovet for dagsaktuel nyhedsorientering mest hensigtsmæssigt kan dækkes gennem effektive kortbølgeradio-udsendelser, medens behovet for andet programstof, herunder ikke-dagsaktuelt orienteringsstof, bør dækkes gennem distribution af billedbåndkassetter (videogrammer).

Det er udvalgets opfattelse, at man ved tilrettelæggelsen af en sådan programtjeneste så vidt muligt bør søge at imødekomme de søfarendes ønske om ligestilling med landets øvrige borgere med hensyn til modtagelsen af programmer fra Danmarks Radio. Udvalget mener derfor, at udvælgelse og redaktion af programstoffet bør foretages af Danmarks Radios ordinære programorganer.

Udvalget går på denne baggrund ud fra, at fremstillingen af masterbånd i praksis kun kan finde sted i Danmarks Radio. Udvalget har endvidere forudsat, at også kopieringen fra masterbåndene henlægges til Danmarks Radio, medmindre der tilvejebringes bevillingsmæssig mulighed for, at Handelsflådens Velfærdsråd kan påtage sig denne opgave.

Distributionen af videogrammerne bør efter udvalgets opfattelse varetages af Handelsflådens Velfærdsråd, idet man dog peger på muligheden af, at visse af problemerne i forbindelse hermed løses gennem nærmere aftale med rederierne.

Udvalget mener ikke at kunne tage stilling til, hvem der bør afholde udgifterne til en videogramtjeneste for de søfarende. Man er imidlertid gået ud fra, at udgifterne vil blive afholdt af statskassen i medfør af § 15 i loven om radio- og fjernsynsvirksomhed, dog således, at rederierne bekoster indkøb og installation af afspilningsapparatur om bord i skibene samt returneringen af de udsendte videogrammer.

Da den ophavsretlige lovgivning og de mellem Danmarks Radio og rettighedshavernes organisationer indgåede overenskomster efter udvalgets opfattelse ikke åbner mulighed for gennemførelsen af en videogramtjeneste af det af udvalget foreslåede omfang, vil det være nødvendigt at opnå de pågældende rettighedshaveres samtykke til ordningens iværksættelse.

Efter udvalgets mening bør man være opmærksom på eventuelle muligheder for et samarbejde mellem de nordiske lande om distribution - eventuelt også om produktion - af videogrammer til brug for søfarende. Udvalget må dog lægge vægt på, at overvejelser om et sådant nordisk samarbejde ikke medfører nogen forsinkelse af bestræbelserne for at forsyne de danske søfolk med billedprogrammer.

På denne baggrund indstiller udvalget, at der snarest muligt træffes beslutning om opbygning og drift af en videogramtjeneste for de søfarende, og at de efter foranstående beregninger nødvendige bevillinger søges tilvejebragt gennem vedkommende ressourceministerium.

Endvidere indstiller man, at de nødvendige forhandlinger med rettighedshavernes organisationer snarest påbegyndes.

December 1975.

Hans Ellegaard

Hans Jacob Kjær (formand)

E. Lysgaard

lb Lønberg

E. Vestergaard

/B. Linstow
(sekretær)

B I L A G

UDVALGET VEDRØRENDE RADIO- OG
FJERNSYNSPROGRAMMER FOR SØFARENDE

Indstilling om en forbedring af nyhedsformidlingen
til de søfarende.

I. Indledning.

I 1951 påbegyndte Danmarks Radio udsendelsen af specielle kortbølgeprogrammer til danske søfolk i udenrigsfart. Programmerne, som var specielt redigeret, blev udsendt i to daglige indslag á 15 minutter.

Programmerne blev udsendt over den kortbølgesender på 50 kW, som i 1948 var blevet opført i Herstedvester og som blev taget i brug 1. oktober s.å.

Gennem de senere år har søfartens organisationer henledt opmærksomheden på den gradvise forringelse, der er sket med hensyn til de danske skibes muligheder for at modtage Danmarks Radios kortbølgeudsendelser, og man har i tilslutning hertil anmodet om, at der blev taget skridt til iværksættelse af en teknisk forbedring af kortbølgetjenesten.

Selv om den bestående kortbølgesender sammenlignet med et moderne anlæg har visse mangler, må årsagen til den gradvise forringelse af modtageforholdene om bord i skibene i højere grad end i disse mangler søges i det forhold, at der i udlandet er udviklet flere og især stærkere sendere, som "overdøver" den danske kortbølgesender i Herstedvester.

II. Radiokommissionen.

1) Kommissionens nedsættelse og overvejelser.

I erkendelse af disse problemer blev det i kommissoriet for den kommission, der af ministeriet for kulturelle anliggender den 15. juni 1967 blev nedsat til undersøgelse af en række spørgsmål i forbindelse med Danmarks Radios fremtidige

udbygning (Radiokommissionen), også pålagt kommissionen at beskæftige sig med spørgsmålet om Danmarks Radios kortbølgeudsendelser, herunder spørgsmålet om statens overtagelse af udgifterne til denne virksomhed.

Som det fremgår af Radiokommissionens betænkning (nr. 592 af oktober 1970), overvejede kommissionen problemerne ud fra den betragtning, at danske statsborgere, der som medarbejdere inden for skibsfarten eller på anden måde udøver en gerning uden for landets grænser uden at have opgivet deres tilhørsforhold til det danske samfund, har et naturligt behov for fra dag til dag at kunne holde sig orienteret om alle vigtige begivenheder og forhold i det samfund, hvortil de en dag vil vende tilbage, og at dette behov ikke i øjeblikket var dækket på rimelig måde.

Med hensyn til spørgsmålet om, hvilke krav der må stilles til en tilfredsstillende nyhedsdækning, fremhæver kommissionen, at dækningen af de pågældende kredses behov må kræve aktualitet og en vis rimelig bredde. Opretholdelsen af disse forudsætninger om aktualitet og bredde afskar efter kommissionens opfattelse muligheden for at basere en tilfredsstillende nyhedsformidling på henholdsvis postformidling og telegrafisk formidling. Under henvisning hertil fandt kommissionen, at det ikke var nogen farbar vej at søge nyhedskontakten med de søfarende udvidet gennem en udbygning af den båndservice, som var etableret af Handelsflådens Velfærdsråd og som omfattede båndkopier af Danmarks Radios ordinære udsendelser, som pr. post fordeltes i skibene. Tilsvarende var man af den opfattelse, at en tidsmæssig udbygning af den søfartsavis, der blev specielt redigeret af Danmarks Radio og telegrafisk udsendt over Lyngby Radio til skibene 2 gange dagligt, næppe var praktisk mulig.

I forbindelse med et møde med repræsentanter for søfartsorganisationerne drøftede kommissionen også mulighederne for andre former for programformidling til de søfarende, herunder faksimile samt distribution af videobånd. Kommissionen fandt umiddelbart ikke, at disse muligheder var realisable. Kun på ca. 10% af de skibe, som ville komme i betragtning, var der installeret det nødvendige professionelle udstyr til modtagelse

af faksimile, og af økonomiske grunde fandt man heller ikke at kunne gå ind for en ordning byggende på videobånd.

Da det således kim. ved hjælp af kortbølgeudsendelser vil være muligt at udforme en nyhedstjeneste for de søfarende, der opfylder disses rimelige behov, og da dette behov ikke blev dækket på tilfredsstillende måde, nåede kommissionen, efter at de fornødne tekniske oplysninger var blevet tilvejebragt, frem til, at det ville være forsvarligt at opretholde kortbølgeudsendelser under forudsætning af, at der blev tilvejebragt en ny og kraftigere sender, og at man ved programmernes tilrettelæggelse i første række burde sigte på at tilgodese søfartens interesser, idet man dog samtidig burde være opmærksom på andre udlandsdanskere med naturlig hjemvendelseshensigt.

2) Radiokommissionens forslag.

I overensstemmelse hermed foreslog radiokommissionen, at der opføres 2 nye 500 kW kortbølgesendere, at der over disse sendere dagligt udsendes 2 udsendelser årlig 1 time i 8 retninger på dansk af nyheds- og almindelig orienterende karakter, tilrettelagt for danske søfolk og andre i udlandet arbejdende danske og at der afsættes de fornødne statsbevillinger til sendernes bygning og drift og til dækning af alle med hele programvirksomheden forbundne udgifter.

Når radiokommissionen foreslog benyttelse af to - stærkere - sendere i stedet for som hidtil kun én, må det ses på baggrund af muligheden for samtidig brug af forskellige frekvensbånd, hvorved man efter generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenets opfattelse ville kunne opnå en væsentlig forbedring af modtagemulighederne.

Anlægsudgifterne til etablering af et sådant anlæg blev efter prisniveauet fra oktober 1968 af kommissionen opgjort til omkring 20 mill. kr., medens de årlige driftsomkostninger ved I0-I5 timers daglig drift skønnedes at ville blive af størrelsesordenen 2 mill. kr., ligeledes i oktober 1968-priser.

Kommissionen forudsætter, at kortbølgevirkomheden som sådan fortsat bliver varetaget af Danmarks Radio gennem nærmere aftale med det eller de pågældende ressortministerier.

I sit forslag gav kommissionen udtryk for, at programmerne dels burde koncentreres om det talte stof, først og fremmest aktuel nyhedsformidling og orientering om hjemlige forhold, dels i vidt omfang specielt redigeres for kortbølgen, idet man dog overalt, hvor det forekom naturligt, burde anvende genudsendelser fra det hjemlige programstof.

III. Radiorådets standpunkt.

Ministeriet for kulturelle anliggender forelagde radiokommissionens indstilling for radiorådet, som i februar 1972 forud for behandlingen af de øvrige i betænkningen omtalte spørgsmål fremkom med en særlig udtalelse om kortbølgespørgsmålet. I denne udtalelse tilsluttede Radiorådet sig de af radiokommissionen fremsatte synspunkter, og det var Radiorådets opfattelse, at Danmarks Radio fortsat ville kunne være ansvarlig for produktion af udsendelserne, idet det herved forudsattes, at der for det enkelte finansår forelå en med ressortministeriet aftalt program- og økonomiramme. Indenfor en sådan ramme kunne der ydes Danmarks Radio refusion for de direkte Lidlæg af produktionsomkostninger samt - efter siftalte beregningsprincipper, f.eks. standardsatser pr. udsendelsestime - for andel i udgifter til teknisk personale og andre tekniske driftsudgifter m.v.

Radio rådet anbefalede derfor-, at spørgsmålet om kortbølgetjenestens fremtid snarest muligt blev taget op til overvejelse.

I september 1973 gentog Radiorådet denne henstilling, idet man henviste til de nedenfor omtalte nye bestemmelser i loven om radio- og fjernsynsvirkomhed. Samtidig understregede Radiorådet - med henvisning til radiokommissionens betænkning - at mulighederne for modtagelse med det nuværende senderudstyr var så ringe, at det måtte give anledning til alvorlige betænkeligheder fortsat at ofre penge på udsendelserne. Udgifterne ved kortbølgeudsendelserne blev for finansåret 1972/73 opgjort til ialt 1,6 mill. kr.

IV. Fortsatte overvejelser.

Med udgangspunkt i radiokommissionens betænkning har spørgsmålet om forbedring af kortbølgeudsendelserne været under fortsat overvejelse i ministeriet for kulturelle anliggender og ministeriet for offentlige arbejder (generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet).

Som et led i disse overvejelser er der ved den seneste ændring på radiolovgivningens område åbnet mulighed for, at Danmarks Radio i højere grad end tidligere vil kunne inddrages i bl.a. nyheds- og informationsformidlingen til de søfarende, idet Danmarks Radio nu vil kunne påtage sig fremstilling af programstof til distribution på anden måde end ved hjælp af egentlig udsendelsesvirksomhed.

Der er samtidig skabt hjemmel for, at der af statskassen kan stilles midler til rådighed til dækning af udgifterne ved Danmarks Radios virksomhed på de nævnte områder.

Der kan i denne forbindelse henvises til § 7, stk. 2, i lov nr. 421 af 15. juni 1973 om radio- og fjernsynsvirksomhed, hvorefter Danmarks Radio kan "udøve programvirksomhed på undervisningsområdet., ved udsendelse af kortbølgeprogrammer til udlandet og ved fremstilling af programmer til distribution på anden måde end gennem udsendelser", og til § 15 i samme lov, hvorefter "der kan stilles midler til rådighed af statskassen til dækning af udgifter ved Danmarks Radios virksomhed på de i § 7, stk. 2, nævnte områder. Aftale om vilkårene herfor træffes mellem ministeren for kulturelle anliggender, radiatorådet og den minister, hvis forretningsområde berøres af den pågældende del af virksomheden".

Ved den nye radiolov er det blevet fastsat, at den sædvanlige procedure for etablering og finansiering af de for Danmarks Radio nødvendige sendestationer også gælder for institutionens virksomhed på kortbølgeområdet, jfr. lovens § 4, hvorefter "generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet efter forhandling med ministeren for kulturelle anliggender og radiatorådet opretter de radiofoni- og fjernsynsstationer, som er nødvendige for Danmarks Radio, og varetager stationernes drift. Udgifterne hertil afholdes forskudsvis af statskassen og refun-

deres af Danmarks Radio efter aftale mellem ministeren for offentlige arbejder, ministeren for kulturelle anliggender og radorådet".

Det kan dog næppe udelukkes, at der i medfør af radiolovens § 15 kan træffes aftale om, at "stationsudgifterne" afholdes af det pågældende ressortministerium, uden at beløbet indgår i mellemregning mellem generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet og Danmarks Radio.

På et tidligere tidspunkt i overvejelserne havde man i ministeriet for offentlige arbejder og kulturministeriet overvejet mulighederne for udarbejdelse af et særligt lovforslag om etablering af de af radiokommissionen foreslåede nye kortbølge-sendere.

Som led i behandlingen af det af handelsministeren i folketingssamlingen 1970/71 fremsatte forslag til lov om ændring af lov om velfærdsforanstaltninger for søfarende blev kulturministeren af det folketingsudvalg, som behandlede handelsministerens lovforslag, anmodet om at undersøge mulighederne for at gennemføre en væsentlig forbedring af modtageforholdene for kortbølgeudsendingerne, men med lavere omkostninger end forudsat i de beregninger, der lå til grund for radiokommissionens indstilling. Denne opgave gik videre til ministeriet for offentlige arbejder, der fremsendte et notat til brug for folketingsudvalget.

I det nævnte notat (marts 1971) fastholdes, at en følelig forbedring af kortbølgeudsendingernes hørbarhed vil kræve etablering af en ny station med et dertil hørende moderne antenneanlæg, hvis man skal nå frem til en løsning, som også på længere sigt er forsvarlig. Som følge af de stadigt stigende vanskeligheder ved at trænge igennem på kortbølgeområdet kunne man imidlertid kun stille i udsigt, at modtagningen ville kunne "blive noget bedre, end tilfældet er i dag". Af hensyn til de uundgåelige øgede forstyrrelser i den omkringliggende efterhånden tætte bebyggelse tog ministeriet for offentlige arbejder (generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet) afstand fra en tanke om at gøre Herstedvester-senderen stærkere, som var fremkommet under det nævnte folketingsudvalgs arbejde.

I forbindelse med de forannævnte overvejelser i ministeriet for offentlige arbejder og kulturministeriet om udarbejdelse af et særligt lovforslag om etablering af nye kortbølgesendere udarbejdede generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet et notat (februar 1972), hvori man konkluderede, at det fremtidige ressortministeriums endelige stillingtagen til omfanget af kortbølgevirksomhedens udvidelse burde finde sted på grundlag af en egentlig projektering af de tekniske anlæg i forbindelse med en ajourført vurdering af udgifter og opnåelige forbedringer. Der ville herved endvidere være åbnet mulighed for at vurdere, hvorvidt der gennem den tekniske udvikling i de seneste år måtte være skabt nye muligheder for at øge den direkte kontakt med søfartens medarbejdere og udlandsdanske.

Efter gennemførelsen af de tidligere omtalte bestemmelser i loven om radio- og fjernsynsvirksomhed blev spørgsmålet om den fortsatte behandling af "kortbølgesagen" taget op til fornyet forhandling mellem kulturministeriet og generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet. I december 1975 udtalte generaldirektoratet som sin opfattelse, at en egentlig projektering af en ny kortbølgesenderstation ikke burde iværksættes, før man på grundlag af betænkningen fra udvalget vedrørende radio- og fjernsynsprogrammer for søfarende har truffet en principbeslutning om valget af former for programformidling til de søfarende, og da kun hvis denne beslutning forudsætter fortsat anvendelse af kortbølgeradiofoni.

Generaldirektoratet oplyste, at den seneste opdatering af det tidligere skøn over anlægsudgifterne for en eventuel ny kortbølgestation fører til et beløb på mellem 25 og 30 mill. kr., medens de årlige driftsudgifter er ved 15 timers sendetid pr. døgn skønnedes at ville beløbe sig til 3,5-4 mill.kr.

Det oplystes i øvrigt, at en egentlig projektering af en kortbølgestation ville medføre forhåndsudgifter af størrelsesordenen 1/4 mill. kr., og at projekteringen ville strække sig over ca. 1½ år.

Med hensyn til modtagemulighederne for den nuværende kortbølgestation bemærkede generaldirektoratet, at der ikke fandtes noget anvendeligt, objektivi materiale til bedømmelse

heraf. Enhver vurdering måtte således bero på skøn og generel baggrundsviden. Generelt kunne det fastslås, at den stadig mere intensive udnyttelse af kortbølgeradiofonibåndene havde forringet forholdene for alle stationer. For at bøde på dette forhold havde en række lande, herunder Danmark, indført såkaldte kompressionsforstærkere, og mange lande havde yderligere øget sendereffekten væsentligt. I en periode ville de lande, som indførte de nævnte tekniske forbedringer, opnå bedre modtagemuligheder så at sige på de øvrige landes bekostning. Når alle lande havde indført forbedringerne, ville man være tilbage, hvor man startede.

Generaldirektoratet bemærkede i øvrigt i den nævnte udtalelse fra december 1973, at ministeriet for offentlige arbejder efter generaldirektoratets (og den daværende ministers) opfattelse ikke var ressortministerium for kortbølgetjenesten, men alene "entreprenør" for så vidt angår de sendertekniske anlæg for det ministerium, som reelt skulle varetage de søfarendes interesser i denne sag.

V. Kortbølgevirksomheden i de øvrige nordiske lande.

På baggrund af den tidligere behandling af kortbølgeproblemerne på nordisk plan overvejede Radiokommissionen muligheden af etablering af et nordisk sijnarbejde med hensyn til senderdriften. Da det imidlertid over for kommissionen blev oplyst, at der ikke fra de andre nordiske landes side ville kunne stilles sendetid til rådighed for danske kortbølgeudsendelser, mente kommissionen, at man måtte bortse fra muligheden af at søge de danske kortbølgeproblemer løst i samarbejde med de øvrige nordiske lande.

For udvalget vedrørende radio- og fjernsynsprogrammer for søfarende er oplyst, at der i Norge har været visse tanker fremme om et nordisk samarbejde om bygning af nye kortbølgesendere, og at spørgsmålet har været genstand for en foreløbig drøftelse mellem den norske kirke- og undervisningsminister og den danske kulturminister.

Udvalget har i øvrigt gennem generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet indhentet nærmere oplysninger om situationen på kortbølgeområdet i Norge og Sverige.

Norsk Rikskringkastings Utenlandsprogram indeholder redigerede programmer på $1\frac{1}{2}$ times varighed og sendes over forskellige kortbølgetånder 11 gange i døgnet. Programmet indeholder hovedsagelig nyheder, aktuelt, sport og kulturelle indslag. Man disponerer over tre 100 kW-sendere og to 10 kW-sendere, som er beliggende i Fredrikstad. Der er bevilget midler til bygning af en ny og kraftigere kortbølgesender på samme sted med en udgangseffekt på 250 kW, med mulighed for eventuel senere udvidelse til 500 kW. Senderen vil blive fast tilknyttet en logperiodisk antenne. Man regner med at kunne begynde prøvesendinger i 1975-76.

Bl.a. på grund af Norges ugunstige geografiske position med hensyn til nordlyszonen omkring den magnetiske nordpol svækkes signalerne betydeligt, og det er som regel umuligt at nå frem til ønskede farvande i fjern østlig eller vestlig retning.

I 1973 blev der i Norge nedsat et udvalg for at vurdere spørgsmålet om formidling af norske radioprogrammer til nordmænd i udlandet. En af udvalgets hovedopgaver er at vurdere mulighederne for leje af sendetid hos udenlandske kortbølgesendere - et spørgsmål, som imidlertid rejser både politiske og juridiske problemer. Man påregner i givet fald lejeudgifter af betydelig størrelsesorden (adskillige millioner kr. årlig).

Den modtagne udtalelse fra teledirektoratet i Oslo indeholder følgende konklusion:

"Vi vil imidlertid ikke unnløse å påpeke hvor problematisk det etterhvert har utviklet seg å bli ved bruk av kortbølge i kringkastingsøyemed i dag. Antall kanaler er stort sett overbelastet. De forskjellige lands administrasjoner burde etter vår mening foreta en kritisk vurdering av sine nødvendige behov, for på den måten drastisk å skjære ned på antall belagte sendetimer. Interferens stasjonene imellom er i dag så omfattende at mange sendinger ikke har den ringeste mulighet til å nå fram".

I Sverige har man - som erstatning for 2 nedslidte 100 kW-kortbølgesendere i Hörby - etableret tre 500 kW-sendere, to i Hörby og 1 i Karlsborg. Den ene Hörby-sender og Karlsborg-senderen har været i regelmæssig drift siden 1973; den anden Hörby-sender har været holdt i reserve med henblik på senere anvendelse. Tidspunktet for påbegyndelsen af udsendinger over 3 kortbølgesendere afhænger bl.a. af mulighederne for at opnå egnede frekvenser.

Der har været visse tekniske problemer ved anvendelsen af de nye senderanlæg; først og fremmest har de log-periodiske antenner, som er etableret i tilslutning til senderne, vist sig ikke at fungere tilfredsstillende. Som følge heraf er man blevet nødsaget til at reducere sendernes effekt fra 500 til ca. 350 kW.

På grundlag af modtagne rapporter bedømmer man i det svenske televerket modtageforholdene som gennemsnitligt tilfredsstillende. I denne forbindelse skal dog bemærkes, at frekvensplanlægningen for de svenske kortbølgeudsendelser hovedsagelig tager sigte på landområdet på kontinenterne med nærliggende dele af havet. Man har ikke tilstrækkeligt materiale til at bedømme modtageforholdene på det åbne hav, ligesom man heller ikke endnu har kunnet fastslå, i hvilket omfang de nye kortbølgesendere har medført forbedrede modtageforhold i de områder, hvortil udsendelserne er bestemt.

VI. Udvalgets bemærkninger.

Det kommissorium, der er fastsat for udvalgets arbejde, omfatter en undersøgelse af de praktiske og økonomiske problemer i forbindelse med tilvejebringelse og distribution af såvel radioprogrammer som fjernsynsprogrammer til brug for søfarende.

Det påhviler således direkte udvalget at tage spørgsmålet om kortbølgeudsendelserne op til overvejelse. Indirekte har dette spørgsmål tillige betydning for arten og omfanget af bl.a. en eventuel videogramordning, idet spørgsmålet om dennes nærmere udformning, herunder især med hensyn til programstoffets karakter, må fastlægges i lyset af de muligheder, der i øvrigt måtte eksistere for at give de søfarende en tilfredsstillende nyhedsdækning.

I de foregående afsnit har udvalget med udgangspunkt i radiokommissionens betænkning redegjort for de oplysninger, der har ligget til grund for overvejelserne i udvalget, der i øvrigt har set det som sin opgave dels at undersøge, om der siden radiokommissionens betænkning er opstået nye tekniske muligheder for en nyhedsdækning, dels har søgt at ajourføre

det materiale, som lå til grund for radiokommissionens overvejelser og indstilling.

Som anført foran drøftede radiokommissionen mulighederne for at dække de søfarendes "aktuelle nyhedsbehov" ved hjælp af telex, og ved et af kommissionens møder berørtes også muligheden for brug af faksimile.

Efter udvalgets opfattelse er der på dette område ikke sket nogen udvikling, der kan give anledning til at modificere kommissionens standpunkt om, at udvidet anvendelse af de nævnte kommunikationsformer må anses for urealisabel. Udvalget finder som kommissionen, at det fortsat må anses for uforsvarligt at lade "Søfartsavisen" spærre for modtagelsen af andre meddelelser om bord i skibene i længere tid end tilfældet er i dag, hvor der er tale om 2 udsendelser pr. døgn af hver 20 minutters varighed. Benyttelsen af faksimile ville være en udmærket løsning i det omfang, det nødvendige professionelle apparatur findes om bord i skibene, men da dette kun er tilfældet i et begrænset omfang, mener udvalget ikke at kunne pege på en ordning baseret på denne fremgangsmåde, idet man ville svigte den overvejende del af den danske handelsflåde, ikke mindst coasterne.

Baggrunden for udvalgets nedsættelse var primært ønsket om at få undersøgt muligheden for distribution af programmer på anden måde end gennem trådløse udsendelser, og udvalget har i overensstemmelse hermed i sine hidtidige overvejelser koncentreret sig om tilvejebringelsen af billedprogrammer og distributionen af disse i form af kassettebånd (videogrammer). Løsningen af de problemer, der knytter sig til en sådan ordning, rejser - som erfaringen fra udlandet også viser - en lang række spørgsmål af ikke blot økonomisk og praktisk art, men tillige af ophavsretlig karakter. Udvalget har taget alle disse spørgsmål op og vil senere fremkomme med en indstilling herom.

Selv om udvalgets overvejelser på dette område ikke er tilendebragt, er det udvalgets opfattelse, at der selv med en relativt veludbygget videogramtjeneste vil hengå en ikke uvæsentlig tid fra programstoffets indspilning til dets afspilning om bord i skibene. Ulempen ved en sådan "forsinkelse", som

ikke vil kunne undgås, er ikke afgørende i de tilfælde, hvor der er tale om distribution af programindslag af mere orienterende eller underholdende art. Drejer det sig derimod om rent nyhedsstof, hvor værdien af programstoffet helt og holdent er knyttet til dets aktualitet, vil en videogramtjeneste kun have stærkt begrænset værdi som led i nyhedsformidlingen til de søfarende.

Udvalget har endvidere undersøgt spørgsmålet om, hvorvidt den tekniske udvikling har muliggjort ordninger, som i overskuelig fremtid eventuelt vil kunne tages i brug i nyhedsformidlingen. Man har således været opmærksom på de overvejelser, der for tiden finder sted om en eventuel dannelse af en ny international organisation, hvis formål skal være at tilvejebringe et internationalt, verdensomfattende, maritimt satellitsystem for teleforbindelse med skibe. Disse overvejelser finder sted på baggrund af, at afviklingen af telegram- og telefontrafik med skibe i fjerne positioner i dag er baseret på kortbølgeradio, der - som anført i de foregående afsnit - ofte byder på usikre vilkår. Man har måttet konstatere, at en radikal forbedring af kommunikationsmulighederne til skibe i alle positioner kun vil kunne gennemføres tilfredsstillende ved hjælp af satellitter. Udvalget finder i den forbindelse anledning til at fremhæve, at efter det oplyste vil de satellitsystemer, man for tiden studerer internationalt, og hvoraf de første formentlig vil være i drift inden 1980, alene omfatte muligheden for telefon- og telegraf/telextrafik med skibene. Danske erfaringer fra det omhandlede internationale arbejde indicerer, at en mulig satellitløsning til dækning af de søfarendes behov for nyhedsformidling i bedste fald ligger 10-15 år ude i fremtiden. Dertil kommer, at det nødvendige udstyr i forbindelse med satellitkommunikation af økonomiske årsager næppe straks kan forventes installeret i større dele af handelsflådens skibe.

Da hverken faksimile, telex eller videogrammer efter udvalgets opfattelse vil kunne give grundlag for etableringen af en nyhedsformidling, som på rimelig måde opfylder de søfarendes krav om aktualitet og om en vis rimelig bredde i nyheds-

informationen, og da der efter det for udvalget oplyste ikke er grund til at tro, at den tekniske udvikling, herunder inden for satellitområdet, i overskuelig fremtid vil muliggøre en nyhedsformidling, der opfylder disse krav, er det efter udvalgets opfattelse den eneste realisable mulighed for en forbedring af forholdene, at der opføres en ny kortbølge-radiofonistation.

Idet udvalget fuldt ud kan tilslutte sig radiokommis-
sionens synspunkter med hensyn til de søfarendes rimelige krav på en effektiv nyhedsformidling, der opfylder de ovenfor fremhævede forudsætninger om aktualitet og bredde, foreslår udvalget herefter, at der nu træffes definitiv beslutning om opførelsen af en ny kortbølgeradiofonistation med f.eks. - som af radio-
kommissionen foreslået - 2 stk. 500 kW-sendere eller en tilsvarende teknisk hensigtsmæssig løsning, og at generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet snarest derefter påbegynder det nødvendige projekteringsarbejde.

Ifølge det seneste overslag kan de samlede anlægsudgifter ved opførelsen af en sådan sender anslås til at andrage ca. 30 mill. kr. og de årlige driftsudgifter til 3,5-4 mill. kr. Det må antages, at projekteringen vil vare ca. 1½ år, og at senderne vil kunne tages i brug ca. 5 år efter at projekteringsarbejdet er iværksat.

Det er væsentligt for udvalget at fremhæve, at opførelsen af en ny kortbølgeradiofonistation som her foreslået ikke giver garanti for en permanent forbedring af forholdene, og udvalget finder også anledning til at understrege, at den foreslåede løsning ikke indebærer nogen garanti for tilfredsstillende modtagning af udsendelserne, idet denne - når bortses fra eventuelle forstyrrelser fra andre kortbølgesendere - vil være afhængig af, om der om bord på de enkelte skibe findes modtagerapparat af tilstrækkelig kvalitet. Det er udvalgets opfattelse, at der i ikke ringe grad vil kunne opnås en forbedring i kortbølgeprogrammernes modtagning - også med den nuværende 50 kW-sender i Herstedvester - såfremt man vil benytte bedre apparatur på modtagesiden. Man skal således pege på, at man i stedet for at anvende tilfældige radiofonimodtagere i de enkelte kamre om bord med væsentlig fordel ville kunne indspille kortbølgeud-

sendelserne på bånd via skibets professionelle antenne- og modtageanlæg og derefter afspille båndene på passende tidspunkter,

København, den 23. juni 1975.

Hans Ellegaard

Hans J. Kjær
(formand)

E. Lysgaard

1b Lønberg

E. Vestergaard

/B. Linstow

DANMARKS RADIO

Den tekniske direktør

15. september 1975.

TV-kassettebånd til brug i danske skibe«Produktionsteknisk redegørelse.Materiel:

En betjening af søfarende uden for TV-sendernes normale dækningsområder med TV-programmer fra Danmarks Radio vil kunne ske ved fysisk udsendelse af båndoptagelsen af de pågældende programmer til skibene, hvor de afspilles på et dertil installeret anlæg og vises på en eller flere TV-modtagere.

TV-båndanlæg leveres i forskellige udførelsesformer, der adskiller sig med hensyn til billedkvalitet, pris og betjeningslethed. Eensynet til pris og betjeningslethed gør, at man til det foreliggende formål må vælge et TV-kassettebåndanlæg, hvor det magnetiske bånd med programmet befinder sig inde i en beskyttende plasttaske (kassette), hvorfra det i afspilningsanlægget automatisk udtages, gengives og genanbringes, uden at kræve særligt uddannet betjeningspersonale.

Der eksisterer ingen verdensomfattende standardisering af sådanne TV-kassettebåndanlæg, men to systemer har hver for sig opnået en ikke ubetydelig udbredelse, nemlig VCR-systemet, oprindeligt publiceret af Philips, og U-matic-systemet, oprindeligt publiceret af Sony. Disse to systemer er indbyrdes uforlignelige, forstået på den måde, at et kassettebånd, der er optaget efter det ene system, ikke kan afspilles på maskiner efter det andet system. Det vil således blive nødvendigt, enten at basere en søfartsordning på et af systemerne og udelukke det

andet, eller administrativt til enhver tid at holde rede på, hvilke skibe, der benytter VCR og hvilke, der benytter U-matic.

Fremstillingsomkostningerne for kassetteprogrammer er stort set ens for de to systemer, og der er ikke i det efterfølgende rede-gjort for afvigelserne. Dette kan bedst ske, når der er truffet en afgørelse om, hvorvidt man vil anvende begge systemer, idet beregningen da kan baseres på en forventet antalsfordeling mellem systemerne.

Metode.

Produktions- og distributionsprocessen starter med en udvælgelse af de programmer, der skal udsendes.. Hvert af disse overspilles til et såkaldt masterbånd, der danner grundlag for den senere kopiering til TV-kassetter i et antal, der svarer til antallet af skibe i systemet. Fra et centralkontor sendes hver 14. dag et standardiseret antal kassetter til skibenes nærmeste anløbs-havne.

Skibene returnerer kassetterne til centralkontoret efter brug, og de genanvendes til indspilning af et nyt program, udsendes påny o.s.v., indtil de er teknisk opslidte.

Medens det almene programstof umiddelbart kan kopieres i den form det udsendes, kræver nyhedsprogrammerne en særlig procedure, idet en mekanisk sammenkædning af et antal kortvarige nyhedsindslag ikke skønnes at være en hensigtsmæssig programform, hvorfor dette punkt vil blive behandlet separat i denne fremstilling.

Opgavefordeling.

Processen falder som nævnt i tre dele:

- 1) Fremstilling af masterbånd.
- 2) Fremstilling af kopier (kassetter).
- 3) Forsendelse.

Fremstillingen af masterbånd kan af praktiske årsager vanskeligt foregå adskilt fra Danmarks Radio. Kopifremstillingen kan foregå

i Danmarks Radio eller andet steds. Forsendelsen og den dertil knyttede administration har Danmarks Radio ingen naturlige forudsætninger for at varetage.

Masterbåndfremstilling.

Generelt påregnes masterbåndet indspillet på udsendelsestidspunktet, således at programmerne kan fremtræde komplette med annoncering og eventuel tekstning. Undtagelsesvis kan indspilningen ske uafhængigt af udsendelsen, såfremt programmet foreligger komplet i form af et bånd eller en film.

Der anvendes professionelt TV-båndudstyr af sædvanlige typer, således at masterbåndet fremtræder som en næsten perfekt gengivelse af originalprogrammet. Længere varende programmer opdeles, så intet masterbånd varer mere end 60 minutter af hensyn til den efterfølgende kopiering til kassetter med maksimalt 60 minutters spilletid.

Såfremt masterbåndprocessen placeres i Danmarks Radio og kopieringen andet steds, vil den mest rationelle løsning være at lade den indgå som integreret del af den normale TV-virksomhed.

I dette tilfælde anslås de årlige driftsudgifter, incl. lønomkostninger til:

kr. 294.000/år ved levering af 6 kassetter pr.
14 dage
eller
kr. 354.000/år ved levering af 14 kassetter pr.
14 dage.

Refusion af de nødvendige investeringer skønnes bedst at kunne ske som en løbende årlig lejeafgift af det benyttede tekniske materiel, idet der er tale om deltidsudnyttelse af skiftende maskiner. Denne lejeafgift anslås til:

kr. 62.000/år ved levering af 6 kassetter pr.
14 dage
eller
kr. 124.000/år ved levering af 14 kassetter pr.
14 dage.

Kopifremstilling.

Med den i dag kendte teknik kan indspilning af programmer på TV-kassettebåndene kun ske i sand tid, d.v.s. indspilningen af 1 times program varer 1 time. Kopifremstillingen må derfor organiseres således, at masterbåndet afspilles på en maskine, der er elektrisk forbundet til et større antal kassettebåndoptagere, der hver fremstiller et eksemplar af programmet. Processen gentages, indtil det for 14 dages perioden nødvendige antal kassetter er fremstillet.

Denne metode umuliggør en konstant overvågning, hvorfor det bliver nødvendigt at anvende statistisk kvalitetskontrol til sikring af, at fejl i de afspillede kassettebånd holdes på et betydningsløst minimum.

Henlægges såvel masterbåndfremstillingen som kopifremstillingen til Danmarks Radio, bliver det mest rationelt at etablere et selvstændigt teknisk anlæg til den komplette proces. I dette tilfælde bortfalder de foran nævnte drifts- og lejebeløb altså.

Årlige driftsudgifter og nødvendig investering afhænger af antallet af skibe i systemet på en måde, der kan karakteriseres ved et fast grundbeløb plus et beløb pr. skib. For overskueligheds skyld anføres nedenfor beregnede beløb for 100, 200 og 300 skibe med 6 eller 14 kassetters program pr. 14 dages periode.

De årlige driftsomkostninger incl. lønomkostninger men excl. udgift til båndkassetter anslås til:

		<u>6 kassetter/14 dage</u>	<u>14 kassetter/14 dage</u>
Ved 100 skibe	kr.	871.000	kr. 1.496.000
Ved 200 skibe	kr.	1.284.000	kr. 2.327.000
Ved 300 skibe	kr.	1.765.000	kr. 3.126.000

Investeringen i teknisk udstyr anslås til:

		<u>6 kassetter/14 dage</u>	<u>14 kassetter/14 dage</u>
Ved 100 skibe	kr.	2.700.000	kr. 3.500.000
Ved 200 skibe	kr.	3.500.000	kr. 5.100.000
Ved 300 skibe	kr.	4.300.000	kr. 6.700.000

Det bemærkes, at investeringer til et samlet beløb af ca. kr. 2.000.000 må skønnes at have en nyttig teknisk levetid på 7 år, medens den rentable levetid for den resterende del af de anførte beløb efter det i dag kendte næppe tør sættes højere end 4 år. En lejeaftale for det tekniske udstyr vil eventuelt kunne aftales på dette grundlag.

Båndbeholdning (kassetter) må anslås på et ret usikkert grundlag, idet den gennemsnitlige cirkulationstid vil afhænge af afstande, forsendelsesmetoder, formaliteter i oversøiske havne etc.

Som foreløbig antagelse sættes en gennemsnitlig cirkulationstid på 4 måneder og en slitage- og tabsrate på 12% af det årlige antal leverede kasettebånd med programmer. Herefter skal der til arbejdsbeholdning af bånd investeres:

		<u>6 kassetter/14 dage</u>	<u>14 kassetter/14 dage</u>
Ved 100 skibe	kr.	1.040.000	kr. 2.420.000
Ved 200 skibe	kr.	2.080.000	kr. 4.840.000
Ved 300 skibe	kr.	3.120.000	kr. 7.260.000

og som vedvarende årlige udgift til genanskaffelse af bånd anslås:

		<u>6 kassetter/14 dage</u>	<u>14 kassetter/14 dage</u>
Ved 100 skibe	kr.	390.000	kr. 910.000
Ved 200 skibe	kr.	780.000	kr. 1.820.000
Ved 300 skibe	kr.	1.170.000	kr. 2.730.000

Specielle forhold vedrørende nyheds- og orienteringsstof.

Den hidtidige redegørelse har behandlet kopiering af programstof i den form, det er udsendt, men for nyheds- og orienteringsstoffet gør der sig det særlige forhold gældende, at Danmarks Radios nuværende programvirksomhed desværre ikke omfatter noget aktuelt ugemagasin eller tilsvarende, der kan dække de søfarendes ønske om en nyhedsmæssig orientering.

Det vil ikke være nogen løsning at inkludere en enkelt eller to TV-aviser i den form, hvori de udsendes i Danmark. Tilsvarende er det heller ikke muligt at give søfolkene en tilfredsstill-

lende og forsvarlig nyhedsmæssig orientering ved blot at udvælge en række indslag fra TV-avisen i hver enkelt 14- dages periode. De fleste større og mere væsentlige begivenheder har et forløb over en længere periode, og det ville være helt utilfredsstillende, hvis f.eks. en politisk udvikling i folketinget skulle dækkes ved at man blot udsendte de indslag, som TV-avisen havde bragt herom indenfor de sidste 14 dage. Der må udarbejdes et sammendrag og dermed ske en nyredaktion. Naturligvis vil en del af det foreliggende billedmateriale kunne genanvendes, men det må gennem en ny redaktionsproces, og dækningen af en række emner må ske gennem nyproduktion, der gør det muligt at give en sammenfattende redegørelse for et længere hændelsesforløb.

Der er tidligere i anden sammenhæng foretaget beregninger over udgifterne til et ugentligt aktualitetsmagasin. På baggrund heraf og på grundlag af sammenligninger af ressourceforbruget til tilsvarende programmer, må det skønnes, at de årlige totaludgifter til produktionen af et 1 times nyheds- og aktualitetsmagasin 26 gange om året vil være af størrelsesordenen 2,5-3,0 mill. kr.

En beregning af de nødvendige anlægsudgifter er vanskelig at foretage på nuværende tidspunkt, idet de i givet fald må fremkomme som et mindre tillæg til en igangværende planlægning af tekniske nyanlæg, der skal gøre det muligt at udsende TV-avisen i farver fra nye anlæg i TV-byen.

Det vil derfor være hensigtsmæssigt, om specielt dette punkt kunne drøftes direkte med udvalget.

Peter Hansen

Masterbåndfremstilling.

6 stk. 1-times kassetter pr. 14 dage.

Beregningsgrundlag:

På forhånd udvalgte programmer med samlet varighed på max. 6 timer pr. 14 dages periode optages under udsendelsen på en 2" TV-båndmaskine på 1-times bånd.. Hvis programmet undtagelsesvis må deles, kan 2 - 3 minutter optages parallelt på næste maskine, Bånd med tilhørende indholdsfortegnelse afleveres til extern kopicentral. Processen integreres mest muligt i det normale arbejde i Bånd- og filmcentralen.

Anlægsudgifter;

Da processen som nævnt vil indgå i afdelingens samlede arbejde og ikke med fordel kan koncentrerer til et isoleret anlæg, kan man overveje en lejeordning i stedet for en kontant refusion af anlægsudgifter. Beregnet som 7-årig annuitet med $11\frac{1}{4}\%$ p.a. bliver den årlige ydelse ca. kr. 62.000.

Arlige driftsudgifter;

Lønomskostninger (2 TV-teknikere)	kr.	170.000
Øvrige driftsudgifter (kr. 60.000 plus kr. 15.000 til båndforbrug)	kr.	75.000
Generalomskostninger (20% af ovenst.)	<u>kr.</u>	<u>49.000</u>
	lait <u>kr.</u>	<u>294.000</u>

Masterbåndfremstilling.

14 stk. 1-times kassetter pr. 14 dage.

Beregningsgrundlag:

På forhånd udvalgte programmer med samlet varighed på max. 14 timer pr. 14 dages periode optages under udsendelsen på en 2" TV-båndmaskine på 1-times bånd. Hvis programmet undtagelsesvis må deles, kan 2 - 3 minutter optages parallelt på næste maskine, Bånd med tilhørende indholdsfortegnelse afleveres til extern kopicentral. Processen integreres mest muligt i det normale arbejde i Bånd- og filmcentral.

Anlægsudgifter:

Årlig lejeafgift på ca. kr. 124.000 (jvnfr. bilag 1).

Årlige driftsudgifter:

Lønombkostninger (2 TV-teknikere)	kr. 170.000
Øvrige driftsudgifter (kr. 90.000 plus kr. 35.000 til båndforbrug)	kr. 125.000
Generalombkostninger (20% af ovnst.)	<u>kr. 59.000</u>
lait	<u>kr. 354.000</u>

Kombineret masterbånd- og kopifremstilling.

Beregningsgrundlag, generelt.

Der etableres i Danmarks Radio en selvstændig installation bestående af to 2" TV-båndmaskiner og et kassettebåndmaskineanlæg, hvor antallet af maskiner afpasses efter det forventede antal abonnenter, således at det nødvendige antal kopier (plus 10% reserve) kan opnås ved 15 ugentlige kørsler i tidsrummet 08.30 - 16.30 (5 dages uge).

Optagelsen af masterbånd sker på anlæggets 2" TV-båndmaskiner efter kl. 16.30.

Når udvalgte programmer undtagelsesvis sendes før kl. 16.30, sker optagelsen (efter særlig bestilling) på bånd- og filmcentralens normale maskinpark.

Kvalitetskontrol af færdigindspillede kassetter, sker som 1 minuts stikprøve i start og slut for alle kassetter. Der etableres ekstra afspilningsmaskiner, så at denne kontrol kan ske samtidig med, at den efterfølgende kopieringskørsel foretages. Præventiv service foretages ugentlig og der anskaffes ombytningmaskiner, så kassettemaskinfejl afhjælpes ved udskiftning.

Beregningsgrundlag ved levering af 6 programkassetter pr. 14 dage

Kopianlæggets optimale størrelse i afhængighed af abonnentantal bliver som følger:

Ved 100 skibe	35 maskiner
Ved 200 skibe	70 maskiner
Ved 300 skibe	100 maskiner

Anlægsudgifter:

Maskinanskaffelse (2 stk. 2" båndmaskiner plus
kopimaskine som nævnt foran)
Ved 100 skibe kr. 2.700.000
Ved 200 skibe kr. 3.500.000
Ved 300 skibe kr. 4.300.000

Årlige driftsudgifter:

Ved 100 skibe:

Lønømkostninger (2 TV-tekn., 2 reg.tekn.)	kr,	320.000
Øvrige driftsudgifter	kr,	406.000
Generalømkostninger (20% af øvnst.)	<u>kr,</u>	<u>145.000</u>
	lait	kr, 871.000

Ved 200 skibe:

løømkostninger (4 TV-tekn., 2 reg.tekn.,)	kr.	490.000
Øvrige driftsudgifter	kr.	580.000
Generalømkostninger (20% af øvnst.)	<u>kr.</u>	<u>214.000</u>
	lait	<u>kr. 1.284.000</u>

Ved 300 skibe:

løømkostninger (5 TV-tekn., 4 reg.tekn.,)	kr.	725.000
Øvrige driftsudgifter	kr.	746.000
Generalømkostninger (20% af øvnst.)	<u>kr.</u>	<u>294.000</u>
	lait	<u>kr. 1.765.000</u>

Beregningsgrundlag ved levering af 14 programkassetter pr.
14 dage.

Kopianlægets optimale størrelse i afhængighed af abonnentantal bliver som følger:

Ved 100 skibe 65 maskiner
Ved 200 skibe 130 maskiner
Ved 300 skibe 195 maskiner

Anlægsudgifter;

Maskinanskaffelse (2 stk. 2" båndmaskiner plus
kopimaskiner)

Ved 100 skibe kr. 3.500.000

Ved 200 skibe kr. 5.100.000

Ved 300 skibe kr. 6.700.000

Årlige driftsudgifter:

Ved 100 skibe:

Lønomsomkostninger (4 TV-tekn., 3 reg.tekn.) kr. 565.000

Øvrige driftsudgifter kr. 682.000

Generalomsomkostninger (20% af omvnt.) kr. 249.000

lait kr. 1.496.000

Ved 200 skibe:

Lønomsomkostninger (6 TV-tekn., 5 reg.tekn. 1 kr. 885.000

Øvrige driftsudgifter kr. 1.054.000

Generalomsomkostninger (20% af omvnt.) kr. 388.000

lait kr. 2.327.000

Ved 300 skibe:

Lønomsomkostninger (8 TV-tekn., 7 reg.tekn.) kr. 1.205.000

Øvrige driftsudgifter kr. 1.400.000

Generalomsomkostninger (20% af omvnt.) kr. 521.000

lait kr. 3.126.000

Kassette båndanskaffelse.

6 stk. 1-times kassetter pr. 14 dage.

Beregningsgrundlag:

For at kunne igangsætte leveringen af TV-programmer til skibene er det nødvendigt fra starten at anskaffe et større antal kasettebånd. Da systemet er tænkt baseret på, at kassetterne, efter afspilning af programmerne på skibene, returneres, indspilles og genindsendes med nye programmer, afhænger kassettebåndmængden, der til en begyndelse må anskaffes, i høj grad af cirkulationstiden. Denne er bl.a. bestemt af ekspeditionse- og forsendelsestid samt brugstiden på skibene.

Cirkulationstiden er tidligere af udvalget anslået til 4 mdr. og nedenfor er anført de nødvendige startbåndmængder og udgifterne hertil.

Startbeholdning;

Ved 100 skibe	5.200 stk.	ialt kr.	1.040.000
Ved 200 skibe	10.400 stk.	ialt kr.	2.080.000
Ved 300 skibe	15.600 stk.	ialt kr.	3.120.000

Udover startbåndmængden skal der løbende skaffes erstatning for de kasettebånd, som på grund af slitage, mekanisk ødelæggelse 0.1., må gå ud af drift. Det antages foreløbigt, at 12½% af det årligt leverede antal kasettebånd til skibene må erstattes ved indkøb af nye. Nedenfor er anført anslået mængde og de årlige anskaffelsesudgifter i denne forbindelse.

Årlig fornyelse:

Ved 100 skibe	1.950 stk.	ialt kr.	390.000
Ved 200 skibe	3.900 stk.	ialt kr.	780.000
Ved 300 skibe	5.850 stk.	ialt kr.	1.170.000

Til belysning af cirkulationstidens indflydelse kan anføres, at de opgivne startbeholdninger kan reduceres med en fjerdedel, såfremt det kan antages, at man kan opnå en cirkulationstid på 3 mdr. i stedet for de antagne 4 mdr. Udgiften til årlig fornyelse påvirkes ikke.

Kassettebåndanskaffelse.

14 stk. 1-times kassetter pr. 14 dage.

Beregningsgrundlag;

For at komme igangsatte leveringen af TV-programmer til skibene er det nødvendigt fra starten at anskaffe et større antal kassettebånd. Da systemet er tænkt baseret på, at kassetterne, efter afspilning af programmerne på skibene, returneres, indspilles og genindsendes med nye programmer, afhænger kassettebåndmængden, der til en begyndelse må anskaffes, i høj grad af cirkulationstiden. Denne er bl.a. bestemt af ekspeditions- og forsendelsestiden samt brugstiden på skibene.

Cirkulationstiden er tidligere af udvalget anslået til 4 mdr. og nedenfor er anført de nødvendige startbåndmængder og udgifterne hertil.

Startbeholdning;

Ved 100 skibe	12.100 stk.	ialt 2.420.000
Ved 200 skibe	24.200 stk.	ialt 4.840.000
Ved 300 skibe	36.300 stk.	ialt 7.260.000

Årlig fornyelse:

Ved 100 skibe	4.550 stk.	ialt 910.000
Ved 200 skibe	9.100 stk.	ialt 1.820.000
Ved 300 skibe	13.650 stk.	ialt 2.730.000

Til belysning af cirkulationstidens indflydelse kan anføres, at de opgivne startbeholdninger kan reduceres med en fjerdedel, såfremt det kan antages, at man kan opnå en cirkulationstid på 3 mdr. i stedet for de antagne 4 mdr. Udgiften til årlig fornyelse påvirkes ikke.

NO TATSøfarts-TV, Nyheds- og Aktualitetsmagasin.

Til belysning af det groft skønnede overslagsbeløb på 2,5 - 3 mill. kr. pr. år for 26 entimes kassetteprogrammer kan anføres følgende hovedtal for Danmarks Radios handlingsplan (budget) II for finansåret 1975/76:

Den planlagte sendetid er 2.115 timer.

Personale- og øvrige driftsudgifter udgør på programsiden 122 mill. kr. og for teknikken 82 mill. kr., ialt 204 mill. kr. Hertil kommer TV's andel i Danmarks Radios fællesomkostninger (bygningudgifter, økonomisk forvaltning, teknisk anlægs- og serviceafdeling m.v.). Disse beløb er ikke opdelt mellem TV- og radiovirksomheden, men det skønnes rimeligt her at fordele dem i samme forhold som program- og teknikudgifterne, hvilket fører til en TV-andel på 111 mill. kr., d.v.s. et totalt TV beløb på 315 mill. kr. Endelig må der ske en korrektion for udgiften til drift af sendestationerne, der jo ikke vil indgå i en kassetteproduktion. Dette bringer beløbet ned på 295 mill. kr.

Gennemsnitspriser pr. sendetime bliver herefter 139.000 kr., der kan sammenlignes med Nyheds- og Aktualitetsmagasinets overslag på 96.000 - 115.000 kr. pr. time.

Ved denne sammenligning må det erindres, at Danmarks Radio selv kun producerer 1.000 af de nævnte 2.115 sendetimer, medens resten er fremmedprogrammer og genudsendelser. Timeprisen på 139.000 kr. er derfor et middeltal mellem en væsentlig højere pris på egenproduktionstime og en væsentlig lavere pris pr. fremmedproduktionstime.

Det vil af ovenstående fremgå, at overslagsbeløbet for Nyheds-

og Aktualitetsmagasinet, der kun er anset som rent orienterende, ligger væsentligt under Danmarks Radios gennemsnitlige omkostninger pr. time egenproduceret program.

Peter Hansen

1975-11-27

DANMARKS RADIO

Økonomidirektøren
21. oktober 1975

Til

Udvalget vedrørende radio- og fjernsynsprogrammer for søfarende
v/Hr. ekspeditionssekretær H.J. Kjær
Ministeriet for kulturelle anliggender
Nybrogade 2
1203 København K

I anledning af Udvalgets skrivelse af 3. marts d.å. skal man, efter at sagen har været forelagt radiorådets forretningsudvalg, herved meddele, at Danmarks Radio er indstillet på at medvirke til etablering og drift af en videogramtjeneste for søfarende, idet man med hensyn til de med en sådan medvirken forbundne drifts- og anlægsudgifter henviser til den Udvalget tidligere under hånden tilstillede redegørelse af 15.f.m. fra Danmarks Radios tekniske direktør.

Danmarks Radios tekniske medvirken kan - efter ønske - begrænses til alene at fremstille masterbånd eller udvides til at omfatte også kopifremstillingen.

Danmarks Radio ser sig ikke i stand til på det foreliggende grundlag at vardere udgiften ved løsning af de rettmæssige problemer, men er rede til, når der foreligger endelig beslutning i sagen, at optage forhandling med rettmæssighedshavernes organisationer, enten alene eller i samarbejde med de organer, som fremover vil få det økonomiske ansvar for ordningen.

Det tilføjes, at det er en forudsætning for Danmarks Radios medvirken, at finansieringen vil ske fra anden side.

P. G. V.

Ejnar Jensen

sign.

Förslag till överenskommelse

mellan Handelsflottans Vålfärdsråd (HYR) å ena sidan och å bilagda förteckning angivna organisationer indgående i Konstnärliga och Litterära YrkesöVares Samarbetsnämnd (KLYS) jämte Bildleverantörernas Förening å andra sidan avseende fri distribution av Sveriges Radios (SR) program till ombordanställda på svenska handelsflottans fartyg.

Protokollsanteckning

Vad i denna överenskommelse säges om ELYS-organisation gäller även Bildleverantörernas Förening.

1. Denna överenskommelse gäller av SR inspelade och program inspelade på grundval av lag, kollektivt avtal med KLYS-organisation eller individuellt avtal med enskild medlem i sådan organisation.
2. HVR garanterar att program endast kommer att utnyttjas för i detta avtal avsett ändamål.
3. Krav som på grund av avsett utnyttjande kan komma att riktas mot SR och HVR från rättsinnehavare ej ansluten till KLYS-organisation skall hänvisas till och regleras av KLYS. Skada som kan uppkomma på grund av anspråk av sådan rättsinnehavare skall ersättas av KLYS.
4. Ersättning utgår till upphovsmännen med 500 kr. per fartyg och helt år med 1/12 av årsersättningen för varje månad som fartyget utnyttjar servicen. Dessa ersättningar inkluderar ej retroaktiva ersättningskrav. Fartyg upplagda eller med avmönstrad besättning anses icke utnyttja servicen.

5. KLYS åtager sig att fördela ersättningen mellan KLYS-organisationerna. För denna administration utgår 15 % av den årsersättning som verkligen utgått till upphovsmännen enligt punkt 4.
6. Ersättning enligt punkt 4 och 5 utbetalas halvårsvis i efterskott den 1 augusti resp den 1 februari avseende det sistaförflutna kalenderhalvåret.
7. Detta avtal gäller fromden i januari 1975 t o m 31 december 1975 och forlanges därefter år efter år såvida det icke uppsäges från endera sidan senast tre månader före avtals-tidens utgång.
8. Den i detta avtal upplåtna nyttjanderätten gäller samtliga enligt upphovsrättslagen eller fotografilagen skyddade verk och prestationer. Rättsinnehavare som här avses äger dock rätt att inom 3 månader från detta avtals undertecknande i rekommenderat brev till HVR anmäla att han icke önskar sitt verk eller sin prestation utnyttjat för avsett ändemål.

KONSTNÄRLIGA OCH LITTERÄRA YRKESUTÖVARES SAMARBETSNÄMND (KLYS)

Linnégatan 10, 5 tr Box 5252, 102 45 STOCKHOLM 5
Tel. 08/22 17 60

<u>KLYS' MEDLEMSORGANISATIONER</u>	Bildades år	Antal medlemmer
SVERIGES FÖRFATTARFÖRBUND Box 5252, 102 45 STOCKHOLM 5 08/22 17 60	1893	1.430
Fackförfattarsektionen Minerva i SFF	1946	
Sektionen för Barn- och Ungdoms- litteratur i SFF	1948	
Oversattarsektionen i SFF	1954	
SVERIGES DRAMATIKERFÖRBUND c/o Lars Björkman Åsögatan 129, 116 24 Stockholm 08/40 50 87	1941	307
KONSTNÄRERNAS RIKSORGANISATION (KRO) Smålandsgatan 7, 111 46 Stockholm 08/10 16 18	1937	2.540
FÖRENINGEN SVENSKA TECKNARE Bredgränd 2, 111 30 Stockholm 08/21 22 03	1956	195
KONSTHANTVERKARNAS OCH INDUSTRIPORMGIVARNAS FORENING (KIP) Nytorgsgatan 17, 116 22 Stockholm 08/44 05 20	1962	270
SVENSKA FOTOGRAFERNAS FÖRBUND Nytorgsgatan 17, 116 22 Stockholm 08/44 05 20	1895	875
PRIVATPRAKTISERANDE ARKITEKTERS SEKTION INOM S A R Odengatan 3, 114 24 Stockholm 08/24 02 30	1972	745
FÖRENINGEN SVENSKA TONSÄTTARE Box 1539, Tegnérlunden 3, 111 85 Stockholm 08/24 29 50	1918	92
FÖRENINGEN SVENSKA POPULÄRAUKTORER (SKAP) Box 1539, Tegnérlunden 3, 111 85 Stockholm 08/24 29 50	1926	284
SVENSKA MUSIKERFÖRBUNDET Box 43, 1920 Stockholm 08/24 78 60	1907	2.730
SVENSKA TONKONSTNÄRSFORBUNDET Fack, 102 20 Stockholm 12	1947	157

STIM	Bildades år	Antal medlemmer
SVENSKA DANSPEDAGOGFÖRBUNDET c/o Ida Guy, Sveavägen 7 B, 182 62 Djuraholm 08/755 2o o8	1939	115
SVENSKA TEATERFÖRBUNDET Artillerigatan 4 6 tr, 114 51 Stockholm 08/24 81 2o	1894	2.130
SVENSKA REGISSÖRSFÖRENINGEN c/o Sv. Teaterförbundet, Artillerigatan 4 6 tr 114 51 Stockholm 08/24 81 2o	1956	90

aug. 1974